

Sygn. akt V CZ 68/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa M.P.

przeciwko W. N.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 27 października 2016 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 12 sierpnia 2016 r., sygn. akt I ACa .../16,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2016 r. Sąd Apelacyjny [...] odrzucił skargę kasacyjną powoda M.P. od wyroku tego Sądu z dnia 13 kwietnia 2016 r., jako nieopłaconą w terminie. Powód ubiegał się o zwolnienie od opłaty od tej skargi, jednak postanowieniem z dnia 11 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny oddalił jego wniosek, ponieważ uznał, że powód jest osobą młodą, a jego twierdzenia o złym stanie zdrowia nie zostały uprawdopodobnione, wobec czego ocenił jako niezrozumiałe niepodejmowanie przez niego zatrudnienia i utrzymywanie się z prac sezonowych i dorywczych. Sąd zwrócił też uwagę, że powodowi przysługują wierzytelności przekraczające 500 000 zł, które umożliwiają mu uzyskanie środków finansowych na pokrycie kosztów sądowych w drodze ich zbycia lub uzyskania pożyczki zabezpieczonej tymi wierzytelnościami. Sąd zwrócił również uwagę na konieczność zachowania większego rygoryzmu w realizacji obowiązku wnoszenia opłat w postępowaniu kasacyjnym z uwagi na nadzwyczajny charakter skargi kasacyjnej.

Powód zaskarżył w całości postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej zarzucając „brak wnikliwości i prawidłowej oceny sytuacji majątkowej i rodzinnej powoda i przez to oddalenie wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, a w konsekwencji odrzucenie skargi kasacyjnej i przez to uniemożliwienie powodowi realizacji prawa do sprawiedliwego rozstrzygnięcia sądowego”. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. - o rozpoznanie zasadności wydania przez Sąd Apelacyjny [...] postanowienia oddalającego jego wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Artykuł art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. umożliwia poddanie kontroli Sądu Najwyższego prawidłowości niezaskarżalnego osobno postanowienia Sądu drugiej instancji, którym odmówiono powodowi zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, ponieważ postanowienie to niewątpliwie miało wpływ na rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym postanowieniu o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia.

Skarżący kwestionuje przyczyny, dla których Sąd Apelacyjny oddalił jego wniosek, to znaczy pogląd o możliwości podjęcia przez niego zatrudnienia w pełnym wymiarze i uzyskania tą drogą środków na opłacenie skargi, ewentualnie pozyskanie funduszy w drodze sprzedaży wierzytelności lub użycia ich jako zabezpieczenia pożyczki. Podnosi, że Sąd pominął jego zły stan zdrowia, spowodowany wypadkiem oraz to, że wierzytelność przysługuje powodowi wobec niewypłacalnych dłużników. Obydwa te zarzuty są uzasadnione. Powód złożył wymagane przez art. 102 ust. 1 u.k.s.c. oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów w postępowaniu kasacyjnym bez uszczerbku dla swojego utrzymania, a Sąd Apelacyjny nie przeprowadził dochodzenia w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości jakie dostrzegł w tym oświadczeniu. Obraz, jaki wynika z oświadczenia i dołączonych do niego kserokopii dokumentów potwierdza twierdzenia powoda, że nie jest obecnie w stanie uiścić opłaty od skargi kasacyjnej, ponieważ tocząca się przeciwko niemu egzekucja objęła całość jego majątku, wraz z oszczędnościami i majątkiem nieruchomym, który został sprzedany w toku postępowania egzekucyjnego, niepowodzeniem skończyła się także jego działalność gospodarcza, a próby rozliczenia się ze współnikiem wymagają przeprowadzenia postępowania sądowego. Powód ma też kłopoty zdrowotne. Pogląd Sądu Apelacyjnego o potrzebie szczególnego rygoryzmu w poborze opłat w postępowaniu kasacyjnym nie może prowadzić do niestosowania art. 102 u.k.s.c. w wypadku, gdy zachodzą po temu podstawy. Nie można też pomijać faktu, że strona wcześniej już wykazała przesłanki udzielenia jej zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, Lex nr 847127) oraz że były to przesłanki o charakterze trwałym. Ponieważ Sąd Apelacyjny nie uwzględnił informacji dotyczących sytuacji majątkowej i zdrowotnej powoda, które wskazują na zasadność jego wniosku, postanowienie odmawiające powodowi zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej nie mogło być uznane za prawidłowe, co w konsekwencji uzasadniało uchylenie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Podstawą odrzucenia skargi może być jedynie nieuiszczenie przez skarżącego opłaty, co do której rzeczywiście nie występowały przesłanki do udzielenia zwolnienia od kosztów sądowych.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

Ponieważ niniejsze postanowienie nie kończy postępowania, nie zachodziła potrzeba orzekania o kosztach postępowania zażaleniowego, które podlegać będą rozliczeniu w orzeczeniu kończącym postępowanie jako całość.

kc

aj